

Sygn. akt III PK 15/17

POSTANOWIENIE

Dnia 11 października 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z powództwa U.W.

przeciwko Państwowej Szkole [...] w S.

o przywrócenie do pracy na poprzednich warunkach,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 11 października 2017 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w T.

z dnia 22 czerwca 2016 r., sygn. akt III Pa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od powódki na rzecz strony pozwanej 270 (dwieście siedemdziesiąt) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w T. wyrokiem z 22 czerwca 2016 r. zmienił wyrok Sądu Rejonowego w S. z 29 lutego 2016 r. i w miejsce przywrócenia powódki do pracy zasądził jej odszkodowanie, oddalając powództwo o przywrócenie do pracy.

W skardze kasacyjnej powódka zarzuciła naruszenia art. 45 § 1 i 2 k.p.c. oraz art. 382 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na zagadnienie prawne sprowadzające się do pytania, „jakie czynności powinien

podjąć Sąd orzekający w II instancji, decydując się na zastosowanie art. 45 § 2 k.p. w sytuacji, gdy:

- zarzut niemożności przywrócenia pracownika do pracy, pojawia się po raz pierwszy w treści apelacji, zgłoszonej przez pozwanego pracodawcę,
- pozwany powołuje się na niemożność przywrócenia pracownika do pracy, z uwagi na brak możliwości powierzenia powódce zajęć,
- Sąd Apelacyjny rozważa niecelowość przywrócenia powódki do pracy ze względu na istniejący konflikt pomiędzy powódką a Dyrektorem szkoły, czego strona nie podnosiła, a wręcz konfliktowi zaprzecza,
- Sąd Rejonowy nie przeprowadza żadnego postępowania dowodowego mającego na celu wykazanie ewentualnego konfliktu pomiędzy stronami,
- Sąd Apelacyjny także nie przeprowadza żadnego postępowania dowodowego, w oparciu o który, mógłby ustalić fakt związany z konfliktem (...)."

Pozwany pracodawca Państwowa Szkoła [...] w S. wniósł o nieprzyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie kosztów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przysądu i dlatego nie został uwzględniony.

Chodzi o mankamenty metodyczne i merytoryczne.

Kategorycznie powinno wybrzmieć we wniosku o którą podstawę przysądu chodzi.

Wniosek nie odwołuje się do art. 398⁹ § 1 pkt 1 – 4 k.p.c.

Ma być uwzględniony z uwagi na „zagadnienie prawne”. Tymczasem przepis stanowi o istotnym zagadnieniu prawnym jako podstawie przysądu (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.). Nie wystarcza zatem wskazanie tylko na „zagadnienie prawne”. Nawet gdyby odstąpić od tego reżimu pojęciowego, to sformułowane zagadnienie nie ma rangi istotnego zagadnienia prawnego. Z tej przyczyny, że odpowiedź nie wykracza poza zwykłą wykładnię prawa. Zresztą w części skarżąca sama udziela odpowiedzi, odwołując się do wyroku Sądu Najwyższego z 23 czerwca 2010 r., II PK 6/10.

Druga część wniosku potwierdza powyższą ocenę, czyli, że nie chodzi o istotne zagadnienie prawne, lecz o zastosowanie prawa w konkretnej sprawie. Wszak skarżąca argumentuje, iż „Sąd II instancji, powołał się na niecelowość przywrócenia do pracy powódki, z uwagi na konflikt pomiędzy nią a przełożonym (...)”. Jest to sytuacja, która może składać się na ostatnią podstawę przedsądu, czyli z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Jednak wniosek nie powołuje tego przepisu i nawet hasłowo nie twierdzi, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Należałoby też zauważyć, że przedmiotem zainteresowania istotnego zagadnienia prawnego nie jest ocena zastosowania prawa w konkretnej sprawie. Do tego zaś sprowadza się zagadnienie, skoro nie wykracza poza pytanie „czy w sprawie powódki Sąd Okręgowy miał obowiązek z urzędu poszukiwania dalszych przesłanek, skutkujących zastosowaniem art. 45 § 2 k.p.”. Zdaniem powódki działanie w tym zakresie Sądu z urzędu było nieuprawnione, skoro strona pozwana nie podnosiła kwestii konfliktu, a wręcz jemu zaprzeczała, zaś Sąd Okręgowy powinien ograniczyć postępowanie, do przesłanek wskazanych przez stronę pozwaną w apelacji”.

Wniosek odwołuje się też do drugiego (wcześniejszego) wyroku Sądu Najwyższego z 24 września 2009 r., II PK 69/09 i tezy, że z art. 45 § 2 k.p. nie wynika obowiązek sądu pracy prowadzenia z urzędu postępowania dowodowego mającego na celu ustalenie, czy uwzględnienie żądania pracownika przywrócenia do pracy na poprzednich warunkach jest niemożliwe lub niecelowe (...). Skarżąca naprowadza w ten sposób na drugie stanowisko, czyli, że Sąd nie powinien poszukiwać dalszych przesłanek niecelowości lub niemożliwości przywrócenia pracownika do pracy, poza wskazanymi przez pracodawcę”.

W ten sposób konkluduje, iż na tle stosowania art. 45 § 2 k.p. zarysowało się rozbieżne orzecznictwo, gdzie Sąd Najwyższy w jednym orzeczeniu (z 23 czerwca 2010 r.) dopuszcza w sprawie działanie Sądu z urzędu, zaś w z drugim (z 24 września 2009 r.) przedstawia wniosek przeciwny, czyli poprzestanie na ograniczeniu się do zarzutów i dowodów oferowanych przez stronę pozwaną.

Nie jest uprawniona teza o rozbieżności w orzecznictwie jako przesłance podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., której wniosek również wyrażnie

nie zgłasza. Wówczas Sąd Najwyższy niejako z urzędu podjąłby uchwałę dla ujednolicenia orzecznictwa.

Nie jest to konieczne, bo nie można ograniczyć sądu do działania z urzędu. Takie ograniczenie powinno wyraźnie wynikać z przepisu.

Na pytanie czy Sąd drugiej instancji może z urzędu stosować art. 45 § 2 k.p., czyli bez wniosku pracodawcy, odpowiedź nie może być negatywna. Warunkiem nie jest zarzut czy wniosek pracodawcy, bo ustawa takich nie przewiduje (zastrzega). Prawem sądu jest zastosowanie tej regulacji („Sąd pracy może ...”) na podstawie stanu faktycznego i okoliczności sprawy. Uprawnienie sądu wynika z podstaw materialnych i procesowych właściwych dla prawa pracy, w którym w przeciwieństwie do prawa cywilnego, podstawy roszczeń materialnych i rozstrzygnięć procesowych nie są dowolne (art. 300 k.p.). Przeciwnie, zauważalny jest wyraźny wpływ prawodawcy na te regulacje a przede wszystkim na kształtowanie praw i roszczeń. Wynika to z powszechnego charakteru przedmiotu regulacji i w konsekwencji z potrzeby regulowania również sytuacji szczególnych. Jednak tylko jako wyjątku od tego, że gdy wypowiedzenie nie jest zasadne, to zwykłym i podstawowym prawem pracownika jest żądanie przywrócenia do pracy. Innymi słowy realizacja tego uprawnienia ograniczona jest z mocy ustawy. W tym zakresie oparta jest na klauzulach generalnych, co jednocześnie tłumaczy i uzasadnia potrzebę takiej regulacji, przewidzianej dla różnych sytuacji (art. 45 § 2 k.p.). Potwierdza to, że zarzut lub wniosek pracodawcy, nie są warunkiem *sine qua non* jej stosowania. Regulacja ma charakter materialny, co świadczy, że jest silniejsza niż samo tylko rozwiązanie procesowe z art. 477¹ k.p.c. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 7 września 2017 r., III PK 122/16).

Sąd powinien jednak z urzędu uprzedzić o potencjalnej możliwości stosowania art. 45 § 2 k.p. Czyli, że wypowiedzenie choć może być uznane za niezgodne z prawem (niezasadne lub naruszające przepisy o wypowiedaniu stosunku pracy), to żądanie przywrócenia do pracy może nie zostać uwzględnione jako niemożliwe lub niecelowe (por. wyroki Sądu Najwyższego z 23 listopada 2016 r., II PK 222/15 i z 12 stycznia 2017 r., II PK 291/15).

Chodzi przy tym o ujawnienie i właściwe rozważenie przyczyn stosowania rozwiązania opartego wszak na klauzulach generalnych. Taki charakter regulacji

nie uprawnia do pochopnego ich stosowania i nie uzasadnia poprzestawania na ogólnej (pobieżnej) argumentacji. Orzeczenie o roszczeniu innym niż dochodzone przez pracownika jest wyjątkiem od reguły związania sądu żądaniem pozwu, dlatego przepis art. 45 § 2 k.p. należy interpretować ściśle (w tym zakresie zob. wyrok Sądu Najwyższego z 5 lipca 2016 r., III PK 143/15 i powołane w nim dalsze orzecznictwo).

Z tych motywów, z braku zasadnej podstawy przedsądu orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach orzeczono na podstawie § 9 ust. 1 pkt 1, § 10 ust. 4 pkt 2, § 21 rozporządzenia z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

as